

un nou finançament per a Catalunya (2)

**un model que desenvolupa l'Estatut en la
seva potencialitat**

un nou finançament per a Catalunya

un model que desenvolupa l'Estatut en la seva potencialitat

L'Estatut d'Autonomia de 2006 preveu l'establiment d'un nou model de finançament per a Catalunya que, per ser efectiu i entrar en vigor, ha de ser concretat mitjançant un acord amb l'Estat, que s'acordarà en el marc de la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals.

Els elements bàsics d'aquest model són:

1. garantia de l'autonomia fiscal i financera i de la suficiència de recursos per exercir l'autogovern (art. 202).
2. establiment d'una cistella de tributs cedits, amb capacitat normativa (art. 203 i DA 7a, 8a, 9a i 10a)
3. aportació a la solidaritat mitjançant un mecanisme transparent que se circumscriu a l'estat del benestar i que faci que els recursos de la Generalitat estiguin d'acord amb la seva capacitat fiscal (art. 206.1, 3 i 5)
4. càlcul de les necessitats de despesa segons la població, rectificada per factors demogràfics i pels costos diferencials (art. 206.1 i 6)
5. lleialtat institucional (art. 209)
6. bilateralitat (art. art. 210)
7. aplicació gradual en uns terminis determinats (DF 1a) i actualització periòdica del sistema (art. 208)

L'acord assolit entre el Govern de la Generalitat i l'Estat (que ha de ser adoptat per la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals), respon a aquests elements bàsics i respecta plenament els criteris establerts en l'Estatut.

A continuació es desglossen aquests elements i s'indica de manera sintètica com han quedat reflectits en l'acord de finançament assolit amb l'Estat.

a) autonomia financera

L'acord assolit incrementa de manera notable l'autonomia financera de la Generalitat, especialment en la dimensió dels ingressos (autonomia fiscal o tributària), en augmentar significativament la coresponsabilitat fiscal (cistella de tributs, increment del percentatge de cessió de rendiments i de la capacitat normativa).

b) suficiència de recursos

L'acord representa un notable increment dels recursos de la Generalitat i permet cobrir millor les necessitats financeres per exercir l'autogovern (vegeu document *Un nou finançament per a Catalunya 3*).

c) cistella d'impostos i increment dels percentatges de cessió de rendiments

D'acord amb el que preveuen les disposicions addicionals de l'Estatut (DA 7a, DA 8a, DA 9a i DA 10a), s'estableix la cistella de tributs cedits i s'incrementen els percentatges de participació de la Generalitat sobre els impostos estatals, que seran del 50% en l'IRPF, del 50% en l'IVA i del 58% en els impostos especials.

d) capacitat normativa

L'Estatut estableix que la Generalitat ha d'augmentar la seva capacitat normativa sobre l'IRPF, els impostos especials i la fase minorista de l'IVA (DA 8a i DA 11a).

L'acord incrementa la capacitat de decisió de la Generalitat en l'IRPF. Per primera vegada, el govern català podrà fixar el mínim exempt i modificar lliurement la tarifa. Quant a l'IVA, el govern de l'Estat iniciarà els procediments necessaris davant la UE per tal que la Generalitat tingui poder de decisió sobre la fase minorista d'aquest tribut.

e) mecanisme d'anivellament

L'Estatut estableix els criteris de càlcul de l'aportació de Catalunya a la solidaritat amb la resta de comunitats autònomes (art. 206). La seva determinació es basa en dos principis: en primer lloc, els recursos de la Generalitat han de tenir relació amb la seva capacitat fiscal (art. 206.1); en segon lloc, la contribució a la solidaritat s'ha de circumscriure al finançament dels serveis bàsics de l'estat del benestar (educació, sanitat i serveis socials). El sistema ha de respondre al principi de transparència (art. 206.4).

L'acord estableix un sistema d'anivellament que es correspon plenament amb aquests principis (art. 206.3). El 75% de la cistella d'impostos (avaluada en termes de capacitat fiscal normativa, per tal de preservar el major esforç fiscal que puguem realitzar a Catalunya) es destinarà a la solidaritat amb la resta d'autonomies per tal de garantir la igualtat en la prestació dels serveis bàsics. El 25% restant correspondrà a la Generalitat, que es beneficiarà directament de la contribució fiscal dels catalans. El sistema establert, a més, guanya notablement en transparència, en la mesura que permet visualitzar molt més clarament els fluxos financers de solidaritat entre territoris.

f) posició relativa de Catalunya

Amb el sistema d'anivellament acordat, Catalunya fixa la seva aportació a la solidaritat amb la resta de comunitats autònomes i se situa per sobre del 105% de la mitjana, que és el lloc que li pertoca d'acord amb la seva capacitat fiscal. És a dir, Catalunya estarà en la posició relativa que li correspon d'acord amb el grau d'anivellament establert, independentment de com quedin situades en termes relatius la resta de comunitats (arts. 206.1, 3 i 5).

g) necessitats de despesa

L'Estatut estableix que pel càlcul de les necessitats de despesa es tindrà en compte com a variable bàsica la població, rectificada pels costos diferencials i per variables demogràfiques, en particular la immigració (art. 206.3).

El nou sistema pren com a referència bàsica pel càlcul de les necessitats de finançament la població (amb un pes del 97%, és la principal variable per distribuir el fons de garantia dels serveis bàsics, el principal instrument de solidaritat del

sistema) que s'ajusta atenent a criteris demogràfics (envelliment, població en edat escolar) i introdueix determinats factors de correcció.

Per calcular la distribució dels recursos addicionals de l'Estat, s'utilitza com a variable essencial (amb una ponderació del 75%) l'augment de la població, de manera que el factor immigració queda satisfactòriament recollit, atès que l'increment de població es deu bàsicament al fenomen immigratori. A més, s'inclouen la població dependent i la llengua pròpia.

L'acord també incorpora una valoració de les necessitats de despesa associades als serveis específics que presta la Generalitat i inclou l'estructura per edats com un element determinant dels costos sanitaris i educatius, la qual cosa implica el reconeixement d'uns costos diferencials per a Catalunya.

h) lleialtat institucional

S'estableix el compromís explícit de l'Estat de garantir que les normes estatals que suposin increment de les despeses o disminució dels ingressos incloguin les valoracions corresponents, amb els efectes que se'n derivin sobre el finançament (art. 209). A més, es crea un mecanisme d'avaluació quinquennal, per compensar, si escau, l'impacte financer de la legislació estatal.

i) actualització

El nou model actualitzarà cada any les seves variables bàsiques, com la població o la capacitat fiscal normativa, i cada cinc anys els paràmetres estructurals (d'acord amb el que estableix l'art. 208).

j) gradualitat en els terminis d'aplicació

La disposició final primera de l'Estatut estableix que l'aplicació del sistema serà gradual, atenent a la seva viabilitat financera. El sistema haurà de ser plenament efectiu al cap de cinc anys des de la seva entrada en vigor, és a dir el 2011.

El model acordat entrarà en vigor el 2009. L'aportació addicional del govern de l'Estat seguirà la següent progressió: un 70% de la quantia global el 2009, un 85% el 2010 i un 100% el 2011. A més, l'acord incorpora una garantia que assegura que aquesta quantia creixerà un 30% el 2012.

El tercer any es compliran plenament les previsions estatutàries quant a la posició relativa de Catalunya.

k) bilateralitat

L'Estatut atorga elements essencials de caràcter bilateral a la relació financera entre el govern de l'Estat i la Generalitat (art. 210). Aquest article estableix que la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat – Generalitat és l'òrgan bilateral que ha d'acordar, per exemple, aspectes tan importants com la contribució de Catalunya a la solidaritat amb la resta de comunitats autònomes (art. 206.2b).

La bilateralitat es manifesta en la negociació, en el contingut i en l'adopció de l'acord. El model acordat ha estat negociat entre els governs de la Generalitat i de l'Estat, la seva aplicació definitiva s'acordarà en el marc de la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals i conté elements fonamentals de bilateralitat. El nou mecanisme d'anivellament permet que Catalunya estableixi la contribució a la solidaritat d'acord amb els criteris que fixa l'Estatut amb independència de la posició relativa de la resta de comunitats autònomes. La Comissió Mixta serà també l'organisme encarregat d'acordar el finançament vinculat a les competències específiques, que es consolidarà anualment en el fons de suficiència.